

Снежният град

В старите документи, вестници и списания се съдържат сведения с любопитни и малко известни данни, свързани с шегите на зимата в миналото. Преди столетия мразовитият сезон и всички произтичащи от него „екстри“ и „неволи“ настъпвали по-рано. Така например ненавременното идване на зимата през юли 1864 г. било предизвикано от нахлулите у нас студени арктически въздушни маси. Витоша се покрила със сняг, температурите в София и старата столица паднали значително под нулата. Зимата на 1892-1893 г. също била много студена. Оттогава до 40-те години на миналия век се наблюдавало известно повишаване на „снежните“ температури с изключение на 1928-1929 година, но мразът общо взето си останал постоянен „абонат“ на търновските зими преди десетилетия. Понякога дори старостоличани се подготвяли за Великден в условията на почти януарски студ и сняг.

Минусовите температури, пързаянето с кънки и шейни – това били само частици от пъстрата мозайка на търновския зимен бит.

Великотърновци се запознали с кънките и удоволствието да се „катаят“ с тях благодарение на Методий Хаджипетков, уважаван общински съветник след Освобождението, авторитетен търговец, предприемач на строителни обекти, инициатор за залесяването на хълмовете около старата столица, един от първите български туристи и колоездачи.

От всемирното изложение в Чикаго той донесъл в родния Търновград кънки и шейна, както и три велосипеда. Предприемчивият старостоличанин не само открил първата ледена пързалка, но и организиран курсове за съгражданите си по пързаяне с кънки.

Още в началото на миналия век катаенето с кънки се превърнало в любимо забавление на малки и големи. Преди повече от сто години р. Янтра често била сковавана от лед, дебел около 30-50 см, и заедно с двете замръзнали блата при „Зеленка“ се превръщала в предпочитано място за пързаяне. Първоначално новото за града, но твърде популярно в Европа развлечение било достъпно само за елита. По-късно то вече станало достояние и на по-широк кръг великотърновци. Пързаянето с кънки доставяло удоволствие на всички, тъй като давало възможност не само за спортуване, но и за срещи, разговори, делови и сърдечни запознанства. По причудливо очертаните следи, оставени от кънките на леда, някои госпожици дори гадаели за евентуалната си предстояща женитба, както и за други, очаквани от всяка млада болярка добри събития. В миналото край ледената пързалка често свирел оркестър, поради което и старостоличаните, които не умеели да се „катаят“, с удоволствие посещавали този зимен център за развлечение.

Преди десетилетия през зимата малчуганите, както и учениците от местните гимназии грабвали шейните и с весели възгласи се спускали по

стръмните търновски улици, които тогава все още не били превзети от автомобилите. В миналото някои по-сръчни деца си правели шейните сами, а на други им помагали по-големите братя и приятели. В онези далечни години шейните задължително се обковавали с демири (железен чембел), за да се плъзгат по-добре.

Звучи невероятно, но е факт, че изобретателните великотърновчета сами си майсторели и ските, които преди десетилетия всъщност представлявали дъги от каци.

През 30-те години на ХХ в. Радул Попнесторов от старата столица се наредил сред най-големите вносители на кънки и шейни от Германия. От неговите зимни удоволствия обаче можели да се възползват предимно по-богатите жители.

В миналото децата и младежите обичали и друго, непознато за съвременниците ни занимание. Когато температурата в града падала до 26 градуса под нулата, те хвърляли нагоре вода и наблюдавали превръщането ѝ в кристали още докато пада на земята. И досега възрастни великотърновци си спомнят с умиление за “блестящата и искряща красота на въздушния лед”.

Докакто малките и младите боляри се забавлявали навън, техните родители с удоволствие обсъждали край нажежените до червено печки в домовете си, по кръчмите, сладкарниците и многобройните кафенета зимните парадокси, за които узнавали от пристигащите в града централни вестници. Особено се удивили старостоличани на червения и зелен сняг, покрил части от Западна Европа и островите Шпицберген. Странната окраска на иначе традиционно бялата покривка там се дължала на голямата концентрация на микроскопични водорасли. Тези аномалии дали повод на местните зевзеци да “изфабрикуват” много шеги и закачки, с които размивали старостоличани в студените зимни дни. Така например в миналото станал широко популярен изразът “зачервил се като шпицбергенски сняг”, който се употребявал за човек, прекалил с алкохола. Често обаче вниманието от световните зимни парадокси било измествано от местните, не по-малко “забележителни” явления. През 1923 г. минаващите по главната улица старостоличани станали не само свидетели, но и потърпевши от странен феномен. Разхождайки се преспокойно, гражданите били разкрасявани по лицата и дрехите с водни капки, обогатени със сажди. Те се образували от издадените навън кюнци от печките на някои магазини. На помощ на пострадалите, които по никакъв начин не можели да почистят тоалетите си, се притекъл в. “Борба” със следния “боен” призив: “Господа, пощадете дрехите на хората, като премахнете тия кюнкове, или пък ги издигнете по-високо и по-навън. Това, ако не премахнете, е неппростимо”.